УДК 61:378:616.31(477.83)
DOI https://doi.org/10.32782/3041-1394.2026-2.16

***В.М. Зубачик**, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології, ДНТ «Львівський національний медичний університет імені Короля Данила», вул. Пекарська, 69 В, м. Львів, Україна, індекс 79010, zubachykvm@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-3813-5114*

УНІВЕРСИТЕТСЬКА СТОМАТОЛОГІЧНА КЛІНІКА У ЛЬВОВІ: ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ

Мета дослідження. Представити історичні аспекти становлення стоматологічної університетської клініки у Львові, освітнє підґрунтя її формування, інформацію про співробітників, які сприяли об'єднанню навчального процесу з практичною діяльністю.

Методи дослідження. Використано бібліографічний метод вивчення бібліотечних каталогів, джерел з історії медицини та педагогіки, розпорядчих документів, що дали можливість проаналізувати особливості становлення університетської стоматологічної освіти в різні історичні періоди.

Наукова новизна. Для підвищення якості освітнього процесу, забезпечення кваліфікованими кадрами потреб практичної медицини, поліпшення стоматологічної допомоги населенню була необхідність у створенні університетської стоматологічній клініки у Львові. Надано історичні й соціальні передумови її заснування, етапність формування та становлення. Проведено аналіз і дано оцінку рівню стоматологічної допомоги, яка надавалася в університетській клініці. Також висвітлено особливості організації баз кафедр факультету й забезпеченість навчального процесу. Представлено керівників-стоматологів, які доклали значних зусиль для створення сучасних на кожному з історичних етапів розвитку університетської стоматологічної клініки, належних умов її функціонування.

Висновки. Одними з основних критеріїв навчального процесу в медичній освіті є: вміле поєднання теоретичної професійної підготовки стоматологів із засвоєння практичних навичок в клінічних умовах, створення університетських баз з використанням сучасного обладнання та технологій. Це сприятиме якісній підготовці кваліфікованих медичних кадрів, якісному наданню стоматологічної допомоги населенню, науково-технологічному розвитку стоматологічної галузі.

Ключові слова: розвиток медичної освіти, навчальні стоматологічні заклади, стоматологічна клініка медичного університету у Львові.

***V.M. Zubachyk**, Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of Department of Therapeutic Dentistry, State Nonprofit Company "King Danylo Lviv National Medical University", 69 B, Pekarska Street, Lviv, Ukraine, postal code 79010, zubachykvm@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-3813-5114*

UNIVERSITY DENTAL CLINIC IN LVIV: FROM THE PAST TO THE PRESENT

Purpose of the study. To present the historical aspects of the formation of the University Dental Clinic in Lviv, the educational basis of its formation, information about the employees who contributed to the combination of the educational process with practical activities.

Research methods. The bibliographic method of studying library catalogs; sources from the history of medicine and pedagogy; regulatory documents was used, which allowed us to analyze the features of the formation of university dental education in different historical periods.

Scientific novelty. In order to improve the quality of the educational process, to provide qualified personnel for the needs of practical medicine, to improve dental care for the population, it was necessary to

create a University Dental Clinic in Lviv. The historical and social prerequisites for its foundation, the stages of formation and formation are provided.

The analysis and assessment of the level of dental care provided in the university clinic were carried out. The peculiarities of the organization of the department bases of the faculty and the provision of the educational process were also highlighted. The heads of dentists who made significant efforts to create modern proper conditions, at each of the historical stages of the development of the university dental clinic, for its functioning are presented.

Conclusions. The main criteria of the educational process in medical education are: a skillful combination of theoretical and professional training of dentists with the acquisition of practical skills in clinical conditions, the creation of university bases using modern equipment and technologies. This will contribute to the high-quality training of qualified medical personnel, the high-quality provision of dental care to the population, and the scientific and technological development of the dental industry.

Key words: development of medical education, educational dental institutions, dental clinic of the medical university in Lviv.

XIX століття дало потужний поштовх для розвитку нової науки від дентистики через одонтологію до стоматології. Формування Львівської клінічної стоматології певною мірою залежало від ставлення держави до медицини, освіти, підготовки кадрів. З відновленням у 1894 році при медичному факультеті Львівського університету занять з дентистики у програмі не передбачалося хоча б мінімального опрацювання практичних навичок з вибраного фаху, що здебільшого спричинено відсутністю відповідних викладачів, і заняття проводились у хірургічній клініці університету [1].

Керуючись принципом давньогрецького філософа-матеріаліста Епікура (341–270 рр. до н. е.), що «найголовнішою ознакою повного знання людини, яка досягла досконалості, є вміння швидко користуватися знаннями», у 1905 році розпочали створення дентистичної амбулаторії Львівського університету для проведення практичних занять, а також надання безплатної стоматологічної допомоги населенню. У 1907 році вже була сформована університетська стоматологічна клініка, яка розташовувалася на вул. Оссолінських, 11 (тепер – вул. Стефаника). Організаційні обов'язки покладено на доцента Андрія Ґоньку (1905–1909 рр.), а згодом клініку очолив професор Теодор Богосєвич (1909–1913 рр.) [2; 3]. Загальна площа приміщень становила 142 м^2. За невеликого штату працівників амбулаторії проводився значний обсяг роботи, клініка слугувала науковою і навчально-клінічною базою для студентів-медиків, була центром спеціалізації зі стоматології. У подальшому при клінічній дентистичній амбулаторії створено зуботехнічну школу та зубопротезну лабораторію [4; 5]. Рівень надання стоматологічної терапевтичної допомоги на той час відповідав найновішим європейським технологіям лікування.

Зважаючи на економічні труднощі, на певний час університетська клініка припинила свою діяльність, однак після Першої світової війни влада міста та керівництво університету сприяло відновленню її роботи. З розширенням клініки в 1913 році відкрито кафедру стоматології, що зумовило збільшення втричі бази стоматологічної клініки [4]. Активна робота проводилася над постійним забезпеченням клініки та кафедри найновішим устат-

Лікувальний кабінет університетської стоматологічної клініки. Фото 1915 року

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

куванням та матеріалами, працював сучасний на той час рентґенологічний кабінет. У 1928–1930 роках функціонували створені клініки стоматології зі шістьма відділеннями: терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології, стаціонарне, рентґенологічне і зуботехнічне [6]. Очолювана професором Антонієм Цєшиньським клініка стоматології отримує назву «Інститут дентистики» і фактично набуває статусу сучасної кафедри.

З початком війни настає певна стагнація львівської стоматологічної школи. Університетська стоматологічна поліклініка стає базою лише для Державних медико-природничих фахових курсів стоматології при кафедрі шпитальної хірургії впродовж 1942–1944 років. Керівником кафедри та клініки стоматології призначено доц. М. Янковського, який залишався на цій посаді до 1945 року [7].

Повоєнний розвиток Львівської стоматологічної школи пов'язаний із діяльністю О. В. Коваля [8]. Зростаюча потреба в кадровому забезпеченні практичної охорони здоров'я спонукала до збільшення насамперед навчальних потужностей баз стоматологічної клініки, тому змінювався їх статус, місце перебування, особливо з відкриттям стоматологічного факультету в 1958 році. На цьому етапі в корпусі колишнього Загального шпиталю під назвою Клініки Львівського державного медичного інституту, а з січня 1959 року Львівської обласної клінічної лікарні (вул. Чернігівська, 7) працювало стоматологічне відділення і зубний кабінет (праве крило головного корпусу). Станом на 1 січня 1958 року у їх штат входили 4 лікарі-стоматологи, 4 зубні лікарі, двоє зубних техніків і медична сестра [9]. Окрім цього, до стоматологічної служби належало відділення щелепно-лицевої хірургії кафедри шпитальної хірургії, яким керував доцент О. В. Коваль. У стоматологічній поліклініці та відділенні щелепно-лицевої хірургії надавалася лікарська медична допомога і проводився навчальний процес. Для розширення клінічної бази біля адміністративного корпусу інституту виділено двоповерховий будинок кафедри фтизіатрії, яка змінила локацію, а також незавершену з довоєнних часів будову при корпусі неврології. Упродовж 1960–1961 років Л. А. Луцик перетворила двоповерхову будівлю по вул. Пекарській, 69 у сучасну клінічну базу кафедр терапевтичної та ортопедичної стоматології. Надалі цей будинок став боковим фрагментом новозбудованої обласної стоматологічної поліклініки [7].

У липні 1969 року рішенням виконкому Львівської обласної ради депутатів трудящих стоматологічне поліклінічне відділення обласної клінічної лікарні реорганізовано в новостворену Обласну клінічну стоматологічну поліклініку (вул. Пекарська, 69 а) [10]. На посаду головного лікаря шляхом переводу призначено М. Д. Бородюка, на якого одночасно були покладені обов'язки обласного стоматолога. Обласна клінічна стоматологічна поліклініка стає головною клінічною базою стоматологічного факультету Львівського державного медичного інституту [11]. Отже, у повоєнний час навчальний і науковий процес відбувався в різних медичних установах і закладах, які слугували лише базою для їх проведення.

З досвіду минулого щодо ефективності клінічної підготовки лікарів-стоматологів в умовах університетської клініки в 1971 році завдяки зусиллям проф. Г. С. Чучмая при кафедрі терапевтичної стоматології було створено спочатку на громадських засадах клінічну базу на 30 робочих місць, яка згодом перетворилася у штатну – Студентську стоматологічну поліклініку медичного університету. Вона стала другою в Україні після Києва [7]. Студентська стоматологічна поліклініка Львівського державного медичного інституту перебувала на першому поверсі новозбудованого теоретичного корпусу (вул. Шимзерів, 1). Це була перша сучасна поліклініка стоматології при медичному інституті, яка після тривалих реорганізацій на сьогодні набула вигляду і статусу Стоматологічного медичного центру Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького [7; 12]. На той час

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

на базі Студентської стоматологічної поліклініки була розташована кафедра терапевтичної стоматології. Першим керівником стоматологічної поліклініки був Юрій Михайлович Поляков, який виконував також обов'язки асистента кафедри. Надалі в 1972 році стоматологічну поліклініку очолив Ярослав Григорович Мандзя, а з 1973 року – лікар Мирослав Олексійович Бордовський.

Через значне збільшення прийому студентів на стоматологічний факультет і для зміцнення його матеріально-технічної бази, покращення практичної підготовки студентів, у навчальному теоретичному корпусі інституту офіційно створено стоматологічну поліклініку Львівського медичного інституту з кількісним складом – 70 штатних одиниць, з них 20 лікарських посад. При цьому Інститутську стоматологічну поліклініку наказом переведено на республіканський бюджет. Це є ключовим історичним документом на державному рівні, що заклав юридичну й організаційну основу для створення стоматологічної поліклініки при тодішньому Львівському державному медичному інституті [13; 14]. Це дало змогу об'єднати навчальний процес із практичною діяльністю, створивши умови для формування львівської стоматологічної школи.

У 1977 році після введення в експлуатацію добудови Обласної клінічної стоматологічної поліклініки на 1360 відвідувань за зміну значно розширюються її корисні площі й умови праці медичних працівників, а також умови для підготовки лікарів та студентів [15]. Звільнено площі Обласної клінічної лікарні від стоматологічних кафедр та відділень, і Обласну стоматологічну поліклініку (гол. лікар М. В. Вруський) затверджено клінічною базою кафедр стоматологічного факультету медичного інституту: ортопедичної стоматології, стоматології дитячого віку, амбулаторного курсу хірургічної стоматології [16]. Для раціонального й ефективнішого використання із 120 робочих місць поліклініки 60 місць порівну розподілено між кафедрами стоматологічного факультету. Терапевтичне відділення обласної стоматологічної поліклініки стало філією кафедри терапевтичної стоматології. Головним лікарем стоматологічної поліклініки, що була сформована на базі Обласної клінічної стоматологічної поліклініки, призначено головного лікаря Інститутської стоматологічної поліклініки М. О. Бордовського і надано йому повноваження організувати роботу цієї установи.

**Теоретичний корпус медичного університету, в якому впродовж 1971–2006 років була розташована Студентська стоматологічна поліклініка / Стоматологічна поліклініка ЛДМІ.
Фото початку 70-років, вул. Шимзерів, 1**

Корпус Обласної стоматологічної поліклініки, у якому з 1977 року розташовувалися профільні кафедри стоматологічного факультету

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

У 1984 році Інститутська стоматологічна поліклініка отримала офіційну назву – Стоматологічна поліклініка ЛДМІ. З 17.10.1996 база перебуває у статусі поліклініки медичного університету, з 21.10.1998 – Державного медичного університету імені Данила Галицького, а з 21.08.2003 – Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького [7]. Саме тут, у теоретичному корпусі, відбувся VII з'їзд стоматологів УРСР у 1989 році, делегатами якого була вся стоматологічна еліта України, а почесними гостями – лідери стоматології усіх республік тодішньої держави. Стоматологічна поліклініка в теоретичному корпусі медичного інституту (вул. Шимзерів, 1) продовжувала функціонувати і після її реформування.

У 2005/2006 навчальному році здано в експлуатацію новий корпус для стоматологічної поліклініки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (вул. Пекарська, 69 в). Відтак кафедра терапевтичної стоматології та стоматологічна поліклініка, які розташовувалися по вул. Шимзерів, 1, перейшли в новозбудоване приміщення. Поліклініка була організована як клінічна база для підготовки студентів стоматологічного факультету, проведення наукових досліджень і надання висококваліфікованої медичної допомоги населенню. Вона стала клінічною базою кафедр для проведення хірургічних, терапевтичних та ортопедичних методів лікування. Нова клінічна база стала ювілейним дарунком держави до 100-річчя від створення першої стоматологічної клініки у Львові. Після смерті М. О. Бордовського головним лікарем у 2008 році призначено Ореста Михайловича Лозинського.

Для покращення навчальної і лікувальної роботи, раціонального використання коштів наказом МОЗ України від 06.07.2010 стоматологічну поліклініку, що слугувала базою для профільних кафедр в Обласній клінічній стоматологічній поліклініці, було реорганізовано і приєднано до структури Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. У січні 2011 року створено новий структурний підрозділ – Стоматологічний центр Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького – шляхом приєднання Львівської обласної державної стоматологічної поліклініки до Стоматологічної поліклініки ЛНМУ імені Данила Галицького [17].

Колектив стоматологічної поліклініки Львівського державного медичного університету імені Данила Галицького під час святкування 25-річчя університетської поліклініки. 2002 рік

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

**На відкритті Стоматологічного центру Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.
Серед присутніх – ректор, акад. Б.С. Зіменковський, представник МОЗ України О. П. Волосовець, декан стоматологічного факультету проф. Р. М. Ступницький, проф. В. М. Зубачик, проф. Т. Д. Заболотний. 2011 рік**

За стоматологічним центром ЛНМУ імені Данила Галицького в повному обсязі закріплені функції головної стоматологічної установи у Львівській області, які виконувала Львівська обласна державна стоматологічна поліклініка до реорганізації [18]. Директором Стоматологічного центру призначено кандидата медичних наук, доцента Володимира Ярославовича Шибінського. З 2012 року установа отримала офіційну назву – Стоматологічний медичний центр Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Стоматологічний медичний центр ДНТ «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького», у якому з 2006 року функціонують кафедри стоматологічного профілю

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

КЕРІВНИКИ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ПОЛІКЛІНІКИ ЛЬВІВСЬКОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Завідувачі Студентської стоматологічної поліклініки Львівського державного медичного

(1971–1972 рр.)

Поляков Юрій Михайлович

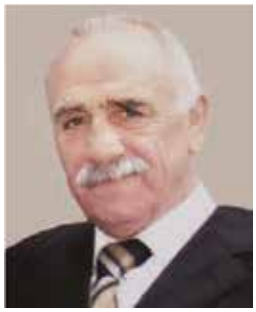
(1972 р.)

Мандзя Ярослав Григорович

Головні лікарі Інститутської стоматологічної поліклініки Львівського державного медичного інституту / Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

(1973–2008 рр.)

Бордовський Мирослав Олексійович

(2008–2011 рр.)

Лозинський Орест Михайлович

Директори Стоматологічного медичного центру Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

(2011–2026 рр.)

Шибінський Володимир Ярославович
Кандидат медичних наук, доцент

(з 2026 року)

Вовк Володимир Юрієвич
Кандидат медичних наук, доцент

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького у квітні 2025 року після завершення реорганізації отримав статус Державного некомерційного підприємства [19]. Це дає можливість університету реалізувати концепцію сучасної університетської лікарні, яка поєднує навчання, науку та практичну медицину, ефективніше інтегрувати освітній процес з практичними заняттями для студентів та лікарів.

Із залученням Стоматологічного медичного центру як підрозділу Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького до реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування [20] змінилися істотні умови праці, Стоматологічний медичний центр з 01.01.2025 перейшов на відрядну форму оплати праці і здійснює свою діяльність на засадах фінансової самостійності. Для оптимізації роботи, поліпшення якості надання стоматологічної допомоги й ефективного використання ресурсів проведено зміну організаційної структури та штатного розпису, кількість стоматологічних лікувальних відділень тепер відповідає кількості кафедр, кожне відділення закріплене за відповідною профільною кафедрою. Загальна площа Стоматологічного медичного центру – 10 400 м^2, а площа, яка використовується для лікувального процесу, – 4600 м^2 з розташуванням на ній 105 стоматологічних установок.

Стоматологічний медичний центр виконує функції міжобласного центру дитячої щелепно-лицьової хірургії Західного регіону України, основним напрямом діяльності якого є консультація, лікування та диспансеризація дітей із природженими вадами щелепно-лицьової ділянки. Проводяться втручання під загальним знечуленням, імплантологічні операції, організовано центр з надання стоматологічної допомоги з патологією крові, слизової оболонки та передракових захворювань. У Центрі надаються консультації та здійснюється лікування гальванозів, дисфункції скронево-нижньощелепових суглобів, ендодонтичне лікування зубів з використанням мікроскопа. У кабінеті інноваційних технологій лікарі використовують інтраоральний сканер з оптичною системою функціонального аналізу та реєстрації рухів нижньої щелепи та 3D-принтер, що міняє підходи в моделюванні ортопедичних протезів і ортодонтичних конструкцій. У лікувальний процес задіяні вузькоспеціалізовані кабінети: ендодонтичний, пародонтологічний, імплантологічний, фізіотерапевтичний, рентгенологічний та інші. Надається безплатна допомога та реабілітація воїнів АТО / ООС та учасників бойових дій.

Основним завданням Стоматологічного медичного центру є забезпечення оптималь-

Сучасний клінічний кабінет

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

них умов для проведення навчального, лікувального й наукового процесів профільними кафедрами стоматологічного факультету та факультету післядипломної освіти, а також надання лікувально-профілактичної допомоги населенню із використанням високотехнологічного обладнання та застосуванням передових підходів і сучасних технологій різної складності. У ньому працюють фахівці з багаторічним досвідом роботи, кандидати та доктори медичних наук. Їхні знання та вміння разом із використанням сучасного оснащення дають можливість здійснювати ефективне, безпечне й комфортне лікування. На базі Центру проводяться практичні заняття, проходить навчально-виробнича практика студентів, відбуваються наукові семінари, конференції, виставки, апробація та впровадження в практику наукових досягнень в галузі стоматології. Поряд із цим на кафедрах факультету післядипломної освіти ведеться підготовка науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації лікарів-стоматологів. Отримання знань і вмінь на різних етапах підготовки, формування професіонала як особистості під час перебування в рідній Alma Mater відкриває нову сторінку їх життя, залишає теплі спогади. Нехай подальша доля наших студентів буде щасливою, а результати їх праці – плідними та успішними.

Література:

1. Hahn F. Kronika Uniwersytetu Lwowskiego : monohrafiia. T. 2. 1888/89-1909/10. Lwów. 1912. S. 213, 216, 248, 257, 264, 356, 375, 378, 447–449.
2. Kadyi H. Rys dziejów Wydziału lekarskiego we Lwowie. *Now. Lek.* 1906. № 6. S. 284–286, № 7. S. 321–330.
3. Jesionowski M. Historia stomatogii: monografia. Warszawa, 1971. 342 s.
4. Cieszyński A. Kronika kliniki stomatologicznej uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwówie (1905-1934). *Polska Stomatologja*. *Lwów.* 1934. R. XII, № 4–5. S. 97.
5. Gońka A. Sprawozdanie z ambulatoryum dentystycznego Uniwersytetu Lwowskiego. *Lwowski Tygodnik Lekarski*. 1908. R. II, № 38. S. 433–435.
6. Магльований А.В., Гриновець В.С., Сулим Ю.В. Університетській стоматологічній клініці у Львові – 100 років. *Acta Med Leop*. 2006. № 2. С. 156–159.
7. Кухта С. Нариси історії медицини : монографія. Львів : Кварт, 2007. 244 с.
8. Готь І.М., Магльований А.В., Гриновець В.С. Професор Олександр Васильович Коваль – перший декан стоматологічного факультету у Львові : монографія. Львів : Кварт, 2007. 108 с.
9. Накази К.-5. Оп. № 1, Р-500. С. 505 (1957). *Архів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького*.
10. Про реорганізацію стоматологічного поліклінічного відділення обласної клінічної лікарні в обласну клінічну стоматологічну поліклініку : накази № 437 від 11.06.1969, № 507 від 07.07.1969. *Рішення виконкому Львівської обласної ради депутатів трудящих*.
11. Про реорганізацію стоматологічного поліклінічного відділення обласної клінічної лікарні в обласну клінічну стоматологічну поліклініку : наказ № 780 від 16.07.1969. *Львівський обласний відділ охорони здоров'я.*
12. Зубачик В.М., Магльований А.В., Кухта С.Й., Гриновець В.С. Професор Г.С. Чучмай – лікар, вчений, педагог : монографія. Львів : Кварт, 2006. 102 с.
13. Про організацію стоматологічної поліклініки Львівського медичного інституту : наказ № 92 від 24.02.1977. *Міністерство охорони здоров'я УРСР*.
14. Про порядок роботи обласної клінічної стоматологічної поліклініки, кафедр стоматологічного факультету, які переводяться на її базу і перевод Інститутської стоматологічної поліклініки на республіканський бюджет : наказ № 435/377 від 14.04.1977. *Львівський обласний відділ охорони здоров'я і ЛДМІ.*
15. Про реалізацію рішення виконкому введення в експлуатацію корпусу Обласної стоматологічної поліклініки : наказ № 361 від 28.03.1977. *Львівський обласний відділ охорони здоров'я.*
16. Про порядок роботи обласної клінічної стоматологічної поліклініки, кафедр стоматологічного факультету, які переводяться на її базу і перевод Інститутської стоматологічної поліклініки на республіканський бюджет : наказ № 435/377 від 14.04.1977. *Львівський обласний відділ охорони здоров'я та Львівський державний медичний інститут.*
17. Про створення структурного підрозділу «Стоматологічний центр Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького» : наказ № 3473-з від 28.12.2010. *Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.*
18. Спільний наказ № 85/131д від 21.01.2011. *Головне управління охорони здоров'я Львівської обласної*

ISSN 3041-1394 (Print), ISSN 3041-1408 (Online)

державної адміністрації та Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.
19. Про реорганізацію Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького : наказ № 2064 від 10.12.2024. *Міністерство охорони здоров'я України.*
20. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : постанова № 1295 від 12.10.2024. *Кабінет Міністрів України.*

References:

1. Hahn, F. (1912). Kronika Uniwersytetu Lwowskiego: monohrafiia [Chronicle of the University of Lviv: Monograph]. T. 2. 1888/89-1909/10. Lwów. S. 213, 216, 248, 257, 264, 356, 375, 378, 447–449 [in Polish].
2. Kadyi, H. (1906). Rys dziejów Wydziału lekarskiego we Lwowie [A brief history of the Medical Faculty of Lviv]. *Now. Lek.* 6, S. 284-286, № 7. S. 321–330 [in Polish].
3. Jesionowski, M. (1971). *Historia stomatogii* [History of dentistry]: monohrafiia. Warszawa. 342 [in Polish].
4. Cieszyński, A. (1934). Kronika Kliniki Stomatologicznej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwówie (1905–1934) [Chronicle of the Dental Clinic of the Jan Kazimierz University of Lviv (1905–1934)]. *Polska Stomatologja – Polish Dentistry*. Lviv. R. XII, 4–5, 97 [in Polish].
5. Gońka, A. (1908). Sprawozdanie z ambulatoryum dentystycznego Uniwersytetu Lwowskiego [Report from the Dental outpatient Clinic of the University of Lviv]. *Lwowski Tygodnik Lekarski – Lviv Medical Weekly*. R. II, 38, 433–435 [in Polish].
6. Mahljowanyj, A.V., Hrynovetz, V.S., Sulym, J.V. (2006). Universytetskiy stomatolohichniy klinitsi u Lvovi – 100 rokiv [100-year anniversary of Lviv University Dental Clinic]. *Acta Med Leop.* 2, 156–159 [in Ukrainian].
7. Kukhta, S. (2007). Narysy istorii medytsyny [Essays on the history of medicine]: monohrafiia. Lviv: Kvart, 244 [in Ukrainian].
8. Hot, I.M., Mahlovanyi, A.V., Hrynovets, V.S. (2007). Profesor Oleksandr Vasylyovych Koval – pershyi dekan stomatolohichnoho fakultetu u Lvovi [Professor Oleksandr Vasylyovych Koval – the first dean of the Faculty of Dentistry in Lviv]: monohrafiia. Lviv: Kvart, 108 [in Ukrainian].
9. Orders K.-5. Op. No. 1, R-500. P. 505 (1957). *Arkhiv Lvivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu imeni Danyla Halytskoho – Archive of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University* [in Ukrainian].
10. Orders No. 437 (11.06.1969), No. 507 (7.07.1969). Pro reorhanizatsiyu stomatolohichnoho poliklinichnoho viddilennya oblasnoyi klinichnoyi likarni v oblasnu klinichnu stomatolohichnu polikliniku [On the reorganization of the Dental Outpatient Department of the Regional Clinical Hospital into the Regional Dental Outpatient Clinic]. *Rishennya vykonkomu Lvivskoyi oblasnoyi rady deputativ trudyashchykh – Decision of the Executive Committee of the Lviv Regional Council of Workers' Deputies* [in Ukrainian].
11. Order No 780 (16.07.1969). Pro reorhanizatsiyu stomatolohichnoho poliklinichnoho viddilennya oblasnoyi klinichnoyi likarni v oblasnu klinichnu stomatolohichnu polikliniku [On the reorganization of the Dental Outpatient Department of the Regional Clinical Hospital into the Regional Dental Outpatient Clinic. Lviv Regional Department of Health]. *Lvivskyy oblasnyy viddil okhorony zdorovya Lviv – Lviv Regional Department of Health* [in Ukrainian].
12. Zubachyk, V.M., Mahlovanyi, A.V., Kukhta, S.I., Hrynovets, V.S., (2006). Profesor H.S. Chuchmay – likar, vchenyy, pedahoh: monohrafiia [Professor G.S. Chuchmai – doctor, scientist, teacher: Monograph]. Lviv: Kvart, 102 [in Ukrainian].
13. Order No. 92 (24.02.1977). Pro orhanizatsiyu stomatolohichnoyi polikliniky Lvivskoho medychnoho instytutu [On the organization of the Dental Clinic of the Lviv Medical Institute]. *Ministerstva okhorony zdorovya URSR – Ministry of Health of the Ukrainian SSR* [in Ukrainian].
14. Order No. 435/377 (14.04.1977). Pro poryadok roboty oblasnoyi klinichnoyi stomatolohichnoyi polikliniky, kafedry stomatolohichnoho fakultetu, yaki perevodyatsya na yiyi bazu ta pereklad Instytutu Sstomatolohichnoyi polikliniky na respublikanskyy byudzhet [On the procedure for the work of the Regional Dental Clinic, Departments of the Dental faculty, which are transferred to its base and the transfer of the Institute Dental Clinic to the National budget]. *Lvivskyy oblasnyy viddil okhorony zdorovya ta LDMI – Lviv Regional Department of Health care and LDMI* [in Ukrainian].
15. Order No. 361 (28.03.1977). Pro realizatsiyu rishennya vykonkomu vvedennya v ekspluatatsiyu korpusu Oblasnoyi stomatolohichnoyi polikliniky [On the implementation of the Executiv Committee's Decision to put of the Regional Dental Clinic building into operation]. *Lvivskyy oblasnyy viddil okhorony zdorovya – Lviv Regional Department of Health care* [in Ukrainian].
16. Order No. 435/377 (14.04.1977). Pro poryadok roboty oblasnoyi klinichnoyi stomatolohichnoyi polikliniky, kafedr stomatolohichnoho fakultetu,

yaki perevodyatsya na yiyi bazu ta pereklad Instytutu stomatolohichnoyi polikliniky na respublikanskyy byudzhet [On the Operating Procedures of the Regional Dental Clinic, the Departamens of the Dental faculty that are being transferred to its jurisdiction, and the Transfer of the Institute Dental Clinic to the National Budget]. *Lvivskyy oblasnyy viddil okhorony zdorovya ta Lvivskyy derzhavnyy medychnyy instytut – Lviv Regional Department of Health and Lviv State Medical Institute* [in Ukrainian].

17. Order No. 3473-z (28.12.2010). Pro stvorennya strukturnoho pidrozdilu „Stomatolohichnyy tsentr Lvivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu imeni Danyla Halytskoho" [On the creation of the structural unit „Dental Center of the Danylo Halytskyi Lviv National Medical University"]. *Lvivskyy natsionalnyy medychnyy universytet imeni Danyla Halytskoho – Danylo Halytskyi Lviv National Medical University* [in Ukrainian].
18. Joint Order No. 85/131d (21.01.2011*). Holovne upravlinnya okhorony zdorovya Lvivskoyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi ta Lvivskyy natsionalnyy medychnyy universytet imeni Danyla Halytskoho – Main Department of Health Care of the Lviv Regional State Administration and Danylo Halytsky Lviv National Medical University* [in Ukrainian].
19. Order No. 2064 (10.12.2024). Pro reorhanizatsiyu Lvivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu imeni Danyla Halytskoho [On the reorganization of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University]. *Ministerstvo okhorony zdorovya Ukrayiny – Ministry of Health of Ukraine* [in Ukrainian].
20. Resolution No. 1295 (12.10.2024). Pro orhanizatsiyu trudovykh vidnosyn v umovakh voyennoho stanu [On the Organization of labor relations under martial law]. *Kabinet Ministriv Ukrayiny – Cabinet of Ministers of Ukraine* [in Ukrainian].

Дата першого надходження до видання: 29.07.2026
Дата публікації (оприлюднення): 05.11.2026